

אבות עם פירוש הרמב"ם

אבות א, ו (חלק ב) | חברות במשנת הרמב"ם

הרב יצחק שילת

משנה

וְהוֹשֵׁעַ בֶּן פְּרֻחִיהָ וְנִמְאִי הָאֲרָבִלִי קִבְּלוּ מֵהֶם. וְהוֹשֵׁעַ בֶּן פְּרֻחִיהָ אֹמֵר, עָשָׂה לָּךְ רַב, וְקָנָה לָּךְ חֵבֵר, וְהוֹי לְךָ אֶת כָּל הָאָדָם לְכַף זְכוּת:

רמב"ם

עשה לך רב. ר"ל אפי' לא יהיה ראוי להיות לך לרב אבל שים אותו לך לרב עד שתדמה בו שהוא מלמד ויעלה בידך בעבור זה למוד החכמה כי אין למוד האדם מעצמו כלמודו מזולתו שהלמוד מעצמו טוב הוא אבל למודו מזולתו יתקיים בידו יותר והוא יותר מבואר אפי' היה כמוהו בחכמה או למטה הימנו וכן בארו בפירוש זאת המצוה.

ואמר וקנה לך חבר. זכר אותו בלשון קנייה ולא אמר עשה לך חבר או התחבר לאחרים הכונה בזה שצריך לאדם שיקנה אוהב לעצמו שיתקנו בו מעשיו וכל עניניו כמו שאמרו או חברותא או מיתותא ואם לא ימצאהו צריך להשתדל בו בכל לבו ואפילו אם יצטרך שימשכנו לאהבתו עד שישבו אוהב ולא יסור מהמשך תמיד אחר רצונו עד שתתחזק אהבתו כמו שיאמרו בעלי המוסר כשתאהב לא תאהב על מדותיך ואמנם תאהב על מדת האוביך וכשיכוין כל אחד משני האהובים אל זאת הצוה יהיה כונת כל אחד משניהם להפיק רצון חבירו ויהיה כונת שניהם יחד דבר אחד בלא ספק. ומה טוב מאמר אריסטוטלוס האהוב אחד הוא והאהובים ג' מינים אוהב תועלת אוהב מנוחה ואוהב מעלה אמנם אוהב תועלת כאהבת השותפים ואהבת המלך ומחנהו ואמנם אוהב מנוחה הוא ב' מינים אוהב הנאה ואוהב בטחון אמנם אוהב הנאה כאהבת הזכרים לנקבות וכיוצא בהם. ואמנם אוהב בטחון הוא שיהיה לאדם אוהב תבטח נפשו בו לא ישמר ממנו לא במעשה ולא בדבור ויודיעהו כל עניניו הטוב מהם והמגונה מבלתי שירא ממנו ששיגיחו בכל זה חסרון לא אצלו ולא זולתו כי כשיגיע לאדם בטחון באיש זה השעור ימצא מנוחה גדולה בדבריו ובאהבתו הרבה. ואוהב מעלה הוא שיהיה תאות שניהם וכונתם לדבר אחד והוא הטוב וירצה כל אחד להעזר בחבירו בהגיע הטוב ההוא לשניהם יחד וזה האוהב אשר צוה לקנותו והוא כאהבת הרב לתלמיד והתלמיד לרב:

והוי דן את כל האדם לכף זכות. ענינו כשיהיה אדם שלא תדע בו אם צדיק הוא אם רשע ותראהו שיעשה מעשה או יאמר דבר שאם תפרשהו על דרך אחת יהיה טוב ואם תפרשהו על דרך אחרת יהיה רע קח אותו על הטוב ולא תחשוב בו רע אבל אם יהיה האדם נודע שהוא צדיק מפורסם ובפעולות הטובות ונראה לו פועל שכל עניניו מורים שהוא פועל רע ואין אדם יכול להכריעו לטוב אלא בדוחק גדול ואפשר רחוק הוא ראוי שתקח אותו שהוא טוב אחר שיש שום צד אפשרות

דף מקורות

להיותו טוב ואין מותר לך לחשדו ועל זה אמרו כל החושד בכשרים לוקה בגופו וכן כשיהיה רשע ויתפרסמו מעשיו ואחר כן ראינוהו שיעשה מעשה שכל ראיותיו מורות שהוא טוב ויש בו צד אפשרות רחוק לרע ראוי להשמר ממנו ושלא תאמן בו שהוא טוב אחר שיש בו אפשרות לרע ועל זה נאמר (גם) כי יחנן קולו אל תאמן בו וגו' וכשיהי' בלתי ידוע והמעשה בלתי מכריע לא' משני הקצוות צריך בדרך החסידות שתדין לכף זכות איזה קצה שיהיה משני הקצוות: